

Budowanie przemysłanego zaufania: podsumowanie rekomendacji w obszarze polityki publicznej

Budowanie przemyślanego zaufania: podsumowanie rekomendacji w obszarze polityki publicznej

Niniejszy dokument ma na celu przedstawienie zaleceń politycznych wynikających z badań przeprowadzonych przez zespół EnTrust. Opiera się on na ustaleniach i zaleceniach przedstawionych w siedmiu europejskich przeglądach polityki (ang. Policy Briefs, PB), które są oparte na badaniach przeprowadzonych przez zespół i wzbogacone o dyskusje przy okrągłym stole z interesariuszami.

Niniejszy dokument zawiera całościowy przegląd wyników badań EnTrust przedstawionych w PB, a następnie przedstawia dwanaście wynikających z nich nadrzędnych zaleceń.

Osobiste i społeczne warunki zaistnienia przemyślanego zaufania

Główną osią projektu jest zbadanie pojęcia „przemyślanego zaufania” i tego, jak można je zastosować w odniesieniu do różnych szczebli władzy. Jak wykazały nasze badania¹, ludzie mają tendencję do postrzegania zaufania i nieufności jako odrębnych, współistniejących wymiarów tego samego zjawiska. Zarówno nadmierne zaufanie, jak i nieufność wobec władz są uważane za niepożądane, ponieważ mogą prowadzić do apriorycznego podążania za władzą, bez krytycznej analizy dostępnych informacji, lub prowadzić do braku odpowiedzialności instytucjonalnej, lub apriorycznego odrzucenia, co ma tendencję do wywoływania u obywateli apatii i niechęci do angażowania się w życie polityczne. Ponadto zaufanie i nieufność wobec instytucji opierają się na osobistych doświadczeniach z władzami w ciągu całego życia, w tym we wczesnych latach. Bazują na szacunku i możliwości wysłuchania naszego głosu, a także na przejrzystych i przewidywalnych ramach². Takie elementy muszą współistnieć, ponieważ dobre interakcje z, na przykład, „pracownikami pierwszego kontaktu” reprezentującymi usługi społeczne nie wystarczą, aby przekształcić zaufanie do poszczególnych urzędników w zaufanie do instytucji³.

Podczas gdy stan „umiarkowanego zaufania” (co nazywamy „przemyślanym zaufaniem”) jest uważany za idealny, brak zainteresowania lub istotnych informacji może prowadzić obywateli do „próżni zaufania”, w której nie można wykryć ani zaufania, ani nieufności, lub

do nieufności, gdy występuje nadmiar informacji⁴. Dlatego eksperci, naukowcy, media, partnerzy społeczni i społeczeństwo obywatelskie odgrywają kluczową rolę jako mediatorzy w rozwoju relacji zaufania i nieufności oraz jako źródła wiarygodnych informacji⁵. Jednocześnie przemyślane zaufanie może pojawić się tylko wtedy, gdy obywatele są wyposażeni w narzędzia do odróżniania wiarygodnych informacji od dezinformacji, co sprawia, że obywatelstwo i umiejętność korzystania z mediów mają kluczowe znaczenie⁶.

Co więcej, przemyślane zaufanie opiera się na aktywnym obywatelstwie i możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym grup społecznych znajdujących się w trudnej sytuacji. Aktywne uczestnictwo obejmuje formy zaangażowania obywatelskiego w proces kształtowania polityki poza wyborami; wyniki naszych badań sugerują, że ci, którzy mają tendencję do brania udziału w konwencjonalnych formach uczestnictwa politycznego i obywatelskiego (takich jak głosowanie), to ci, którzy mają wyższy poziom za-

1 Europejski informator polityczny nr 3: Rola demokratycznych ruchów społecznych w budowaniu zaufania i nieufności, EnTrust, sierpień 2022 r.; Europejski informator polityczny nr 5: Wspieranie zaufania w zarządzaniu: spostrzeżenia z perspektywy rozwojowo-psychologicznej, EnTrust, sierpień 2023 r.

2 Europejski informator polityczny nr 5: Wspieranie zaufania w zarządzaniu: spostrzeżenia z perspektywy rozwojowo-psychologicznej, EnTrust, sierpień 2023 r.

3 Europejski informator polityczny nr 2: Zaufanie i nieufność w „administracji pierwszego kontaktu”, EnTrust, luty 2022 r.; Europejski informator polityczny nr 7: Dynamiczna przestrzeń obywatelska i wiarygodny dialog obywatelski na poziomie UE, EnTrust, wrzesień 2023 r.

4 Europejski informator polityczny nr 5: Wspieranie zaufania w zarządzaniu: spostrzeżenia z perspektywy rozwojowo-psychologicznej, EnTrust, sierpień 2023 r.

5 Europejski informator polityczny nr 1: Teoretyczne i normatywne podstawy zaufania i nieufności, EnTrust, wrzesień 2020 r.

6 Europejski informator polityczny nr 4: Budowanie zaufania i nieufności w mediach: rola dezinformacji i wolności mediów, EnTrust, czerwiec 2023 r.

ufania do rządu krajowego⁷. Jednocześnie grupy społeczne znajdujące się w niekorzystnej sytuacji mają wyższy poziom nieufności wobec instytucji, ponieważ są oderwane od polityki, którą postrzegają jako odległą od ich codziennego życia i jako niezdolną lub niechętną do spełnienia swoich obietnic⁸. Niemniej jednak, ruchy społeczne przyczyniają się do aktywizacji tych, którzy mają mniejsze zaufanie do systemu⁹ i promują wizję oświeconego zaufania (lub „zdrowej nieufności”) wobec instytucji politycznych i mają tendencję do współpracy z bardziej ustrukturyzowanymi podmiotami społeczeństwa obywatelskiego, takimi jak organizacje pozarządowe (NGO)¹⁰. Dlatego też system polityczny, który promuje oświecone zaufanie, musi uznawać ruchy społeczne i organizacje społeczeństwa obywatelskiego za uprawnione i niezbędne podmioty w procesie kształtowania polityki, reprezentujące głosy obywateli, tworzące przestrzeń skutecznego wpływu wszystkich tych różnorodnych form zaangażowania obywateli, promujące nowe, uzupełniające się i włączające je do głównego nurtu na wszystkich szczeblach władzy¹¹.

Opierając się na tych ustaleniach, badanie EnTrust proponuje szereg zaleceń zebranych wokół czterech wymiarów: demokratycznych ram opartych na rządach prawa i gwarancji praw podstawowych; lepszych warunków dla rozwoju i wymiany wiarygodnych informacji; sprzyjającego środowiska, w którym obywatele mogą aktywnie się angażować; zaangażowania całego społeczeństwa w kształtowanie polityki.

Demokratyczne ramy oparte na rządach prawa i gwarancji praw podstawowych

■ #1 ustanowienie specjalnego monitorowania przestrzeni obywatelskiej na poziomie krajowym i europejskim w ramach wzmocnionego cyklu praworządności UE

Z przemyślanego zaufania można korzystać tylko wtedy, gdy w pełni korzysta się z wolności obywatelskich i praw demokratycznych, w tym prawa do protestów i zgromadzeń, które w ostatnich latach są słabiej reali-

zowane w Unii Europejskiej. Od 2022 r. coroczne sprawozdanie na temat praworządności, w którym analizuje się każde państwo członkowskie, zawiera konkretne zalecenia dla każdego kraju UE. Raport, który od 2024 r. obejmie również kraje kandydujące do UE, powinien zawierać pełnoprawny rozdział dotyczący przestrzeni obywatelskiej, oparty na wskaźnikach oceniających ramy prawne i polityki, mierzących zdolność instytucji do interakcji ze społeczeństwem obywatelskim i ruchami społecznymi, a także umożliwiającymi powstawanie nowych ruchów i organizacji. Opracowanie takiego rozdziału powinno być częścią szerszego procesu przeglądu cyklu praworządności: powinien on obejmować

systemy wczesnego ostrzegania, łatwo dostępne dla społeczeństwa obywatelskiego i mieszkańców UE, aby szybko interweniować, gdy dochodzi do punktowych naruszeń praw obywatelskich na poziomie krajowym lub regionalnym; silniejsze promowanie proaktywnego gromadzenia danych dotyczących ataków na osoby broniące praw człowieka jako źródła informacji dla raportów krajowych; oraz dokładne monitorowanie przez Komisję indywidualnych zaleceń dla państw członkowskich, w dialogu z lokalnym społeczeństwem obywatelskim. W ramach cyklu dotyczącego praworządności UE powinna opublikować sprawozdanie analizujące wpływ, jaki polityka legislacyjna i nielegislacyjna UE przyjęta w poprzednim roku i znajdująca się w fazie dyskusji miała lub może mieć na przestrzeń obywatelską, prawa podstawowe i działalność organizacji społeczeństwa obywatelskiego (CSO).

■ #2 zwiększenie przejrzystości instytucji UE—porozumienie międzyinstytucjonalne jako wzór do naśladowania dla państw członkowskich

Zaufanie do instytucji można utrzymać, jeśli są one wolne od korupcji, przejrzyste w swoich procesach decyzyjnych i otwarte na pytania. Parlament Europejski powinien sporządzić sprawozdanie na temat przejrzystości instytucji UE w oparciu o zalecenia

7 Europejski informator polityczny nr 6: Ocena zaufania obywateli do i nieufności wobec władzy, EnTrust, grudzień 2023 r.

8 Europejski informator polityczny nr 2: Zaufanie i nieufność w „administracji pierwszego kontaktu”, EnTrust, luty 2022 r.

9 Europejski informator polityczny nr 6: Ocena zaufania obywateli do i nieufności wobec władzy, EnTrust, grudzień 2023 r.

10 Europejski informator polityczny nr 3: Rola demokratycznych ruchów społecznych w budowaniu zaufania i nieufności, EnTrust, sierpień 2022 r.

11 Europejski informator polityczny nr 1: Teoretyczne i normatywne podstawy zaufania i nieufności, EnTrust, wrzesień 2020 r.

Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich. Taki raport powinien doprowadzić do porozumienia między wszystkimi instytucjami UE w sprawie wspólnych i konkretnych środków mających na celu zwiększenie wewnętrznej przejrzystości i odpowiedzialności przed opinią publiczną. Takie środki powinny obejmować: wspólny kodeks postępowania dla urzędników UE; środki mające na celu zapobieganie niewłaściwemu administrowaniu, korupcji i drzwiom obrotowym; upublicznianie spotkań decydentów UE urzędników wszystkich szczebli, w tym tych prowadzonych online lub telefonicznie, a także tych oznaczonych jako nieformalne; środki mające na celu zwiększenie odpowiedzialności instytucjonalnej, takie jak przegląd zasad dostępu do dokumentów w celu zapewnienia szerszego dostępu, publiczny dostęp do dokumentów przygotowawczych Rady, publikacja zapisów głosów państw członkowskich w przygotowawczych grupach roboczych Rady oraz publikacja odpowiednich dokumentów rozmów trójstronnych. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich powinien otrzymać uprawnienia do kontrolowania i egzekwowania takich porozumień międzyinstytucjonalnych. Jednocześnie Komisja powinna promować zalecenie Rady, które zobowiązywałoby państwa członkowskie do powielania takich środków w ich własnym kontekście krajowym.

■ #3 wzmocnienie demokracji lokalnej poprzez wsparcie, inwestycje i dyskusję o politykach w ramach odnowionego europejskiego planu działania na rzecz demokracji

Władze lokalne i regionalne cieszą się większym zaufaniem obywateli, ponieważ są bliżej ich codziennego życia; jednocześnie muszą radzić sobie z konkretnymi skutkami wdrażania polityki oraz kryzysów i sytuacji nagłych. Z drugiej strony istnieje tendencja do centralizacji, rozdrobnienia między różnymi szczeblami władzy i walki władz lokalnych o dostosowanie się do nowych form uczestnictwa, reagowanie na potrzeby obywateli oraz stawianie czoła ograniczonym możliwościom i zasobom. Chociaż takie elementy nie podlegają bezpośredniej polityce UE ze względu na kompetencje traktatowe, Unia Europejska może nadal promować demokrację lokalną za pomocą innych środków. Europejski plan działania na rzecz demokracji powinien zostać odnowiony w następnej kadencji Parlamentu i uwzględnić skupienie na demokracji lokalnej, proponując konkretne środki jej wspierania. Wśród nich powinno znaleźć się ustanowienie sztanदारowego projektu Instrumentu Technicznego Wsparcia (programu, który zapewnia państwom członkowskim UE dostosowaną do ich potrzeb wiedzę techniczną w celu opracowania i wdrożenia reform) dotyczącego sposobu, w jaki władze publiczne mogą angażować społeczeństwo obywatelskie i nawiązywać z nim współpracę przy opracowywaniu i wdra-

żaniu środków politycznych, otwartego dla władz krajowych i lokalnych; powinna dokonać przeglądu rozporządzeń dotyczących funduszy strukturalnych i Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, aby zapewnić dokładną ocenę i ewaluację zaangażowania władz lokalnych i społeczeństwa obywatelskiego w opracowywanie i wdrażanie projektów; powinna promować demokrację lokalną jako temat następnego europejskiego tygodnia regionów i miast, we współpracy z Komitetem Regionów, aby zapewnić władzom regionalnym, instytucjom UE, decydentom i społeczeństwu obywatelskiemu przestrzeń do spotkań i dyskusji na temat zasobów, wsparcia technicznego i ram prawnych niezbędnych do wzmocnienia demokracji lokalnej.

■ #4 ustanowienie europejskiego wymiaru usług publicznych w celu wdrożenia Europejskiego Filaru Praw Socjalnych

Pracownicy pomocy społecznej są głównym punktem kontaktowym z instytucjami dla wielu rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i chociaż istnieje ogólne poczucie zaufania do nich, nie przekłada się to na zaufanie do instytucji. Ponieważ osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej odczuwają nieufność wobec instytucji i brak zainteresowania polityką jako czynnikiem zmian, ważne jest, aby UE traktowała służbę publiczną jako część swojej misji wdrażania Europejskiego Filaru Praw Socjalnych. Zgodnie z wnioskiem Parlamentu, Komisja powinna zaproponować dyrektywę w sprawie dochodu minimalnego, która powinna stanowić przykład zasad do przestrzegania przez służby publiczne, zarówno wobec swoich klientów, jak i pracowników. Wśród takich zasad znajdują się: przejrzystość i dostępność informacji, wolnych od prawniczego żargonu, na temat tego, kto jest uprawniony do takich usług i jakie kryteria są stosowane w przypadku decyzji uznaniowych; uproszczenie i unikanie powielania wymaganych dokumentów poprzez koordynację

między służbami; możliwość wprowadzenia mechanizmów informacji zwrotnej dla użytkowników usług publicznych, w tym ustanowienie rad użytkowników; włączenie wszystkich grup znajdujących się w trudnej sytuacji, z uwzględnieniem perspektywy przekrojowej; wsparcie dialogu społecznego dla pracowników pierwszej linii w celu poprawy ich wynagrodzeń i warunków pracy oraz zapewnienia możliwości szkolenia; inwestycje w zatrudnianie pracowników w celu zmniejszenia liczby spraw rozpatrywanych przez pracowników pierwszego kontaktu i podniesienia ich jakości; oddzielenie stanowiska pracownika socjalnego od stanowiska osoby weryfikującej kryteria dochodowe. Takie zasady powinny być również promowane za pośrednictwem innych instrumentów unijnych, w tym europejskiego semestru i unijnych instrumentów finansowania. Należy promować ogólnoeuropejską debatę na temat usług publicznych z udziałem partnerów społecznych, władz publicznych, pracowników pierwszego kontaktu i stowarzyszeń klientów usług publicznych.

Lepsze warunki do opracowywania i udostępniania wiarygodnych informacji

■ **#5 monitorowanie czy wdrożenie aktu prawnego o usługach cyfrowych i ostatecznej wersji unijnego aktu o sztucznej inteligencji zwalczą dezinformację i jest zgodne z podejściem opartym na prawach człowieka**

Media społecznościowe stały się ważną platformą, na której udostępniane są informacje, a obywatele szukają w tych mediach wiadomości. Aby budować przemyślane zaufanie, należy unikać dezinformacji, szkodliwych praktyk i naruszania praw człowieka. Zatwierdzona ustawa o usługach cyfrowych i unijny akt o sztucznej inteligencji na końcowym etapie zmierzają w tym kierunku, ale kluczowe znaczenie będzie miała ocena, w jaki sposób wpłyną one na przejrzystość reklam politycznych i płatnych treści, ich wpływ na poszanowanie praw człowieka i wolności słowa w moderowaniu treści oraz na walkę z dezinformacją i dyskryminacją w Internecie. Ocena taka powinna być przeprowadzana z uwzględnieniem podejścia obejmującego wiele zainteresowanych stron, w tym dziennikarzy, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i naukowców.

■ **#6 zapewnienie silnego Europejskiego aktu o wolności mediów i dyrektywy chroniącej przed bezzasadnymi pozwami, które zagwarantują wysokiej jakości dziennikarstwo jako dobro publiczne**

Rzetelność informacji i zaufanie do instytucji wymagają systemu medialnego, który nie może zostać

przejęty przez agendy aktorów politycznych i partykularne interesy magnatów biznesowych. Ponieważ Europejski akt o wolności mediów jest obecnie omawiany w Parlamencie Europejskim, niezwykle ważne jest, aby proponowana ustawa wdrażała europejskie standardy dotyczące mediów publicznych poprzez wzmocnienie zasad i mechanizmów zwiększających niezależność zarządzania i redakcyjną; aby zapewniała przejrzystość własności mediów; aby gwarantowała wolność słowa zarówno w mediach prywatnych, jak i publicznych; aby finansowała projekty niezależnego przekazywania informacji i sprawdzania faktów; gwarantowała bezpieczeństwo dziennikarzy i wzmocniła ochronę źródeł i sygnalistów poprzez wdrożenie zalecenia Rady Europy CM/Rec(2016)4 w sprawie ochrony dziennikarstwa i bezpieczeństwa dziennikarzy i innych podmiotów medialnych. Zatwierdzenie silnej dyrektywy przeciwko strategicznym powództwom zmierzającym do stłumienia debaty publicznej (SLAPP) ma fundamentalne znaczenie dla zapobiegania uciszaniu dziennikarzy i niezależnych mediów. Ponadto dziennikarze powinni mieć prawo do informacji od władz publicznych i dostęp do dokumentów rządowych, a przy przyznawaniu licencji na prowadzenie działalności mediom powinny mieć zastosowanie przejrzyste i niedyskryminujące procedury.

Sprzyjające środowisko, w którym obywatele mogą się aktywnie angażować

■ **#7 zatwierdzenie silnej dyrektywy w sprawie europejskich stowarzyszeń transgranicznych**

Przemyślane zaufanie opiera się na możliwości aktywnego obywatelstwa, co z kolei wymaga środowiska umożliwiającego organizacjom społeczeństwa obywatelskiego swobodne działanie i rozwój. Komisja zaproponowała dyrektywę w sprawie europejskich sto-

warzyszeń transgranicznych. Kluczowe znaczenie ma to, aby proponowana dyrektywa w sprawie europejskich stowarzyszeń transgranicznych usuwała przeszkody, z jakimi borykają się organizacje pozarządowe działające ponad granicami oraz aby promowała zaangażowanie obywatelskie. W tym celu proponowana dyrektywa powinna zostać uzupełniona wytycznymi dotyczącymi uczestnictwa, a także szkoleniami dla urzędników służby cywilnej.

■ #8 uproszczenie warunków finansowania europejskiego dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego

UE ma różne programy wspierające organizacje społeczeństwa obywatelskiego, oparte na projektach lub dotacjach operacyjnych. Tak różnorodne programy są jednak mało znane mniejszym organizacjom, a wymagania dotyczące dostępu do naborów i sprawozdawczości są dla nich zaporowe. Należy zapewnić bardziej przejrzyste informacje na temat różnych programów, warunków wstępnych i procedur sprawozdawczych, wraz z jasnymi kryteriami oceny. Wnioski powinny być bardziej przyjazne dla użytkownika, a dotacje operacyjne powinny umożliwiać elastyczność i długoterminowe planowanie działań organizacji społeczeństwa obywatelskiego (ang. CSO). Powinien istnieć mocny mechanizm informacji zwrotnej na temat celów przyznawania dotacji oraz wymogów dotyczących składania wniosków i sprawozdawczości.

■ #9 włączenie umiejętności korzystania z mediów i edukacji obywatelskiej do programów nauczania poprzez wdrożenie Dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych i monitorowanie wdrażania zalecenia Rady w sprawie promowania wspólnych wartości, edukacji włączającej i europejskiego wymiaru nauczania

Aktywne obywatelstwo opiera się również na wiedzy na temat instytucji politycznych, metod zaangażowania obywatelskiego i umiejętności korzystania z mediów w zakresie odszyfrowywania informacji i rozpoznawania dezinformacji. Chociaż UE ma jedynie kompetencje wspierające w zakresie edukacji, ma możliwość zachęcania państw członkowskich do stanowienia prawa w takich kwestiach. Artykuł 33a zmienionej dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych wzywa państwa członkowskie do opracowania programów mających na celu zwiększenie umiejętności obywateli w zakresie korzystania z mediów. Taki cel można osiągnąć poprzez włączenie ich do programów nauczania oraz poprzez specjalne programy edukacyjne z udziałem dziennikarzy, specjalistów IT i innych grup zawodowych. Ponadto Rada zatwierdziła zalecenie w sprawie promowania wspólnych wartości, edukacji włączającej i europejskiego

wymiaru nauczania, w którym poparto wykorzystanie ram odniesienia Rady Europy dla kompetencji sprzyjających kulturze demokratycznej. Komisja powinna sporządzić sprawozdanie z jego wdrożenia i zaproponować konkretne narzędzia do realizacji jego postanowień, takie jak konkretne komponenty w ramach programów finansowania UE. Programy edukacji obywatelskiej powinny również angażować organizacje i ruchy społeczeństwa obywatelskiego, a także uniwersytety, i powinny obok zajęć teoretycznych prezentować gry symulacyjne, które mogą pomóc uczniom lepiej zrozumieć złożone struktury polityczne i pokazać znaczenie polityki w życiu codziennym.

Zaangażowanie całego społeczeństwa w kształtowanie polityki

■ #10 zwiększenie udziału młodzieży w życiu politycznym i jej perspektywy w kształtowaniu polityki

Według Eurostatu osoby w wieku 15-29 lat stanowią 16% populacji UE. Ponieważ są niedostatecznie reprezentowaną grupą demograficzną, należy zwrócić szczególną uwagę na zwiększenie ich udziału w życiu politycznym jako narzędzia aktywności obywatelskiej i przemyślanego zaufania. Środki, które można rozważyć na poziomie europejskim oraz państw członkowskich, obejmują: obniżenie wieku uprawniającego do głosowania (np. Austria, 16 lat) i wieku wymaganego do ubiegania się o urząd polityczny (np. Dania, 18 lat); wprowadzenie kwot młodzieży w zgromadzeniach ustawodawczych, które można dostosować i dzięki temu odzwierciedlić odsetek osób poniżej 35 roku życia w populacji; wzmocnienie dialogu z młodzieżą; oraz wprowadzenie testu młodzieżowego, oceniającego wpływ wniosków legislacyjnych na młodych ludzi w celu uwzględnienia perspektywy młodzieży we wszystkich politykach.

■ #11 wdrożenie art. 11 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i stworzenie ram prawnych dla konstruktywnego dialogu obywatelskiego

Przemysłane zaufanie wymaga skutecznego wysłuchiwania społeczeństwa obywatelskiego w procesie kształtowania polityki i uwzględnienia różnych perspektyw przy opracowywaniu polityk. UE powinna przejąć inicjatywę i wdrożyć art. 11 TUE oraz stworzyć ramy prawne dla dialogu obywatelskiego w procesie kształtowania polityki UE, które mogłyby stanowić wzór dla państw członkowskich. Takie międzyinstytucjonalne ramy powinny obejmować zarówno kwestie polityki sektorowej, jak i horyzontalnej. Powinny ustanowić mapę drogową dla inicjatyw legislacyjnych, jasne harmonogramy dostępnych otwartych konsultacji i ukierunkowanych konsultacji dla zainteresowanych stron, w których reprezentowane są różne interesy, a organizacje społeczeństwa obywatelskiego są wyraźnie odróżnione od przedstawicieli przemysłu, takich jak grupy biznesowe. Takie rozróżnienie i zaangażowanie należy zastosować również w odniesieniu do zaangażowania interesariuszy w ramach grup eksperckich, zapewniając jasne wytyczne dotyczące wyboru członków w oparciu o reprezentowane przez nich interesy. Proponując przepisy po konsultacjach, należy wskazać, z którymi interesariuszami przeprowadzono konsultacje, które propozycje zostały przyjęte, a które odrzucone, oraz podać powody, dla których tak się stało, a także należy obowiązkowo przedstawić uzasadnienie nieuwzględnienia w decyzjach zaleceń grup ekspertów. Obowiązkowe powinny być oceny skutków ex ante, okresowe i ex post, obejmujące prawa gospodarcze, społeczne, środowiskowe i podstawowe. Wreszcie, instytucje powinny wyznaczyć punkty kontaktowe dla podmiotów społeczeństwa obywatelskiego.

■ #12 promowanie mechanizmów demokracji deliberatywnej na wszystkich szczeblach władzy

Aktywne obywatelstwo oznacza również, że obywatele powinni być zaangażowani w kształtowanie polityki, także pomiędzy wyborami. Jako uzupełnienie dialogu obywatelskiego, UE i państwa członkowskie powinny opracowywać, finansować i wdrażać inicjatywy, które włączają praktyki demokracji deliberatywnej do publicznych procesów decyzyjnych. Powinny one być zgodne z rekomendacjami Rady Europy w zakresie demokracji deliberatywnej, w tym: ustanowienie ram prawnych, zapewnienie jasności co do mandatu i projektu takich procesów oraz zapewnienie sprawiedliwej reprezentacji i odpowiedzialności. Takie panele obywatelskie powinny zapewniać wkład na wczesnych etapach procesu kształtowania polityki; powinny one zapewniać sprawiedliwą reprezentację różnorodności obywateli, w tym mniejszości i grup znajdujących się w trudnej sytuacji. Jeśli format wymaga moderatorów,

sposób ich wyboru powinien być przejrzysty i nie powinni oni mieć szczególnych interesów w omawianym temacie. Przedstawiając opinie, które mają być przedmiotem debaty paneli, powinny one obejmować całą sferę publiczną, prezentować różnorodne opinie polityczne, w tym debatę między różnymi organizacjami-interesariuszami, z możliwością szczegółowego zadawania pytań przez publiczność. Informacje zwrotne na temat wkładu paneli obywatelskich powinny znaleźć odzwierciedlenie w ocenie skutków przepisów, a panele powinny mieć możliwość monitorowania inicjatywy na kolejnych etapach procesów decyzyjnych. Ponadto można by przewidzieć utworzenie stałego zgromadzenia obywateli, które byłoby uprawnione do inicjowania obywatelskich paneli doradczych. Jako uzupełnienie, mieszkańcy powinni mieć prawo do inicjowania procesu deliberacji, jeśli osiągnięty zostanie określony próg poparcia.

Informacje o projekcie

Projekt EnTrust jest finansowany przez UE w ramach Programu w zakresie badań naukowych i innowacji HORIZON 2020 (umowa o dofinansowanie nr 870572). Rekomendacje i wyniki przedstawione w niniejszym przeglądzie polityki oparte są na tematycznych przeglądach polityki, które z kolei opierają się na dowodach naukowych z badań i wynikach dyskusji przy okrągłym stole zorganizowanych przez Konsorcjum.

Konsorcjum EnTrust składa się z ośmiu zespołów partnerskich prowadzących badania i działania popularyzatorskie w siedmiu krajach (Republika Czeska, Dania, Grecja, Niemcy, Włochy, Polska i Serbia) oraz na poziomie Unii Europejskiej. Plan pracy konsorcjum składa się z siedmiu pakietów roboczych poświęconych systematycznej analizie i refleksji nad różnymi aspektami tego tematu:

1. Teoretyczne i normatywne podstawy zaufania i nieufności
2. Zaufanie i nieufność w „administracji pierwszego kontaktu”
3. Rola demokratycznych ruchów społecznych w kształtowaniu zaufania i nieufności
4. Rola mediów w budowaniu zaufania i nieufności: informacja czy polaryzacja?
5. Rozwojowo-psychologiczna wiedza na temat zaufania i nieufności
6. Ocena zaufania i nieufności obywateli wobec władzy: formy, przyczyny, skutki i środki zaradcze
7. Cywilizowanie zaufania i nieufności: wzory do naśladowania i rekomendacje

Dalsze pakiety robocze mają na celu upowszechnianie, wykorzystywanie i komunikację badań, zarządzanie i kwestie etyczne.

Więcej informacji na temat projektu EnTrust można znaleźć na stronie www.entrust-project.eu.

Konsorcjum

Civil Society Europe (Bruksela, Belgia)
Uniwersytet Masaryka (Brno, Republika Czeska)
Uniwersytet Nauk Społecznych i Politycznych Panteion (Ateny, Grecja)
Uniwersytet Belgradzki, Instytut Filozofii i Teorii Społecznej (Serbia)
Uniwersytet w Kopenhadze (Dania)
Uniwersytet w Siegen (Niemcy)
Uniwersytet Sienieński (Włochy)
Uniwersytet Warszawski (Polska)

Contatti

Prof. dr Christian Lahusen
Koordinator projektu
Uniwersytet w Siegen
Wydział Nauk Społecznych
Adolf-Reichwein-Str. 2
57068 Siegen – Niemcy
e-mail: entrust@uni-siegen.de

Carlotta Besozzi
Partner projektu
Civil Society Europe
Rue du Congrès 13,
1000 Bruksela – Belgia
e-mail: contact@civilsocietyeurope.eu

Linki do mediów społecznościowych

Informacje o projekcie

Typ projektu: oparty na współpracy
Edycja: H2020 SC6 GOVERNANCE-01-2019: Trust in Governance
Data rozpoczęcia: luty 2020
Czas trwania: 48 miesięcy
Koordynator: Prof. Dr. Christian Lahusen, Uniwersytet w Siegen
Nr umowy o dofinansowanie: 870572
Budżet projektu finansowany ze środków UE: € 2 978 151,25 €

Projekt ten otrzymał dofinansowanie z programu Unii Europejskiej Horizon 2020 w zakresie badań i innowacji na podstawie umowy o dofinansowanie nr 870572. Za treść niniejszej publikacji odpowiedzialni są wyłącznie jej autorzy i nie musi ona odzwierciedlać opinii Unii Europejskiej.

www.entrust-project.eu